

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 19 • год. ХСV • 16 октомври 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

МАДЖАРОВО — МНОГОСТРАДАЛНАТА БЪЛГАРСКА ГОЛГОТА

Изминаха 102 години от трагичните събития край село Ятаджик (сега Маджарово) през октомврийската есен на 1913 г. Хиляди жени, деца, мъже и старци, прогонени от родните земи в Беломорска Тракия, усатремени да стигнат свободна България, са избити в невиджана злокобна сеч от турския ятаган. Арда потекла кървава, задръстена от труповете на убити мъже и жени, на обезглавени старци и деца. Потомците на прокудените от Тракия бежанци, пръснати из цяла България, и тази година се събраха на Националното тракийско поклонение „Ден на тракийската памет“ в Маджарово, организирано от Съюза на тракийските дружества в България и община Маджарово. Председателят на Съюза Красимир Премянов, придружен от две дечица, запали жертвения огън пред Тракийския пантеон.

„Нека мъчениците почиват в мир в Божията благодат, а ние да помним тяхната кръв и саможертва.“ — така завърши заупокойната молитва на архимандрит Януарий в памет на жертвите от трагичните събития през 1913 г. край река Арда.

Татяна Стоянова, изпълняваща длъжността кмет на Маджарово, говори за тежката бежанска съдба на тракийските българи, за героизма и силата да устояват

Националното тракийско поклонение
„Ден на тракийската памет“
събра стотици в родопското градче

българския дух и народност, за подвига на техните бранители Димитър Маджаров и Руси Славов поели закрилата на населението и спасили от изстребление над 20 хиляди души. Днешният ден е ден на помен за загиналите, но и ден на гордост, че сме имали такива предци и че градът ни носи името на славния тракийски войвода Димитър Маджаров.

Тракия е духовен стълб, на който се крепи паметта и духа на поколенията. Нека не предаваме своята историческа памет и да помним, че никой и нищо не е забравено. За да ни има, за да я има днес и утре България...

На поклонението присъстваха и народни представители, кметове и кандидати за кметове, както и членове на ръководството на СТДБ Краснодар Беломорски, Петра Мечева, Райна Вълчева, ген. Нонка Матова, Яни Янев, Михаил Вълков, Тодор Ангелов, Кирил Сарджев, представители на тракийски дружества от цялата страна, признателни граждани.

„Съдбата на Тракия“ — така е нарекъл словото, което проф. д.и.н. Илия Тодев, директор на Института за исторически изследвания при БАН, произнесе в Мемориалния комплекс. (Сло-

вото помества на стр.3).

Красимир Премянов в словото си изрази благодарност към всички, които с личното си присъствие изразяват уважението си към Деня на тракийската памет, благодари и на община Маджарово и лично на кмета Митко Армутлиев, които превърнаха тракийският събор-преклонение в традиция. От Маджарово винаги трябва да звъни камбана, която да отеква в цялото Беломорие и в Източна Тракия. Нека тя да не плаши нашите съседи, но да им напомня, че ние, българите, не сме забравили колко много жертви са дадени за единна България, за свободата на Тракия. Тяхната политика, тяхната журналистика, техният учебен процес в училищата пренебрегват и подценяват нашето великодушие.

Продължава на 3-а стр.

АБОНИРАХТЕ ЛИ СЕ? СЕГА Е ВРЕМЕТО

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

ТЪРСИМ ТРИБУНА ЗА ТРАКИЙСКАТА КАУЗА В ОБЩИНТЕ

Разговор с Красимир Премянов,
председател на СТДБ,
за предстоящите избори

- Г-н Премянов, къде се намира тракийската организация в предизборната конфигурация?

- Често в тракийските среди и сред хора, които се интересуват от нашата дейност, възниква въпросът за статута ни като организация. От чисто формална гледна точка СТДБ е обществена патриотична организация като съдържание, неправителствена, носеща обществена полза като функциониране и дейност. Но имайки предвид какво сме наследили исторически от времната, когато е създавана организацията, имаме право да кажем следното: Ние не сме политическа организация, но не сме аполитични. Това определя в голяма степен нашата активна позиция по наболелите въпроси на страната, на обществото, на отделния човек, от една страна, от другата е емоционалното и категорично отношение в защита на националните интереси, които историята ни е завещала и които съвременният дневен ред поставя пред България.

Така че не може да се очаква, когато в страната провеждат избори, ние да сме просто наблюдатели, организацията ни има активна позиция. Две линии определят нашето отношение. Едната от тях е, че като организация имаме отношение към отделните кандидати и партии, а другата е, че съществува политически инструмент, а това е обособената политическа организация — ПК „Тракия“. Има един общ принцип, който обединява двете линии. Това е, че тракийци трябва да имат трибуна (в случая в местните органи за самоуправление), хората, които уважават и споделят тракийската кауза да имат трибуна, от която да поставят тракийската проблематика, да очертават тракийската кауза и я устояват. И

друго — да милеем за отделния човек, който е свързан със съдбата на Тракия. А тия, които са свързани със съдбата на Тракия, са потомците на тракийските бежанци, преминали през Голгота на огромните страдания, мъки, трудности и изпитания. Никак не е маловажно да знаем доколко кметът и общинския съветник милее, грижи се за тракийци и им помага да живеят достоен живот. И в този смисъл ние подкрепяме всички, независимо от тяхната партийна принадлежност, които работят за тракийската кауза, които се обръщат с внимание към тракийците и се борят за националните интереси на България. И тъй като това не е монопол на нито една партия, може да стане ясно, без да бъдем обвинявани в безпринципност, че подкрепяме кандидати от цялото широко политическо ветрило. Нямаме коалиционни взаимодействия с нито една партия. И тъй като сегашните избори са мажоритарни, нещата са още по-улеснени, защото отделната личност, независимо от коя партия е издигната има собствено аз, има индивидуално лице и може да бъде охарактеризирано, даже в някои случаи е различно от партията, към която принадлежи. Така тези избори за нас са и възможност като организация да изразим своята благодарност и надежди към кандидати от различни партии — или са тракийци или са прегърнали и подкрепят тракийската кауза в този общ и индивидуален план.

Четете на стр.2

ПОЛИТИЧЕСКИ КЛУБ „ТРАКИЯ“ — НА ИЗБОРИТЕ

На предстоящите избори за местна власт партия Политически Клуб „Тракия“ издига кандидати и подкрепя кандидати, споделящи платформата на партията за изборите (бр.13 от 10.07.2015 на вестник „Тракия“) и приемащи принципите и ценностите на националното тракийско движение, като собствена кауза. Изхождайки от мажоритарния характер на представителство в местната власт ПК „Тракия“ използва всички позволени от Изборния кодекс форми на участие – самостоятелно, в местни коалиции, инициативни комитети на независими кандидати, участие в листи на други политически сили.

Кандидати на ПК „Тракия“ на местни избори 2015 год.

1. ОБЩИНА МАЛКО ТЪРНОВО, област Бургас
Листа за общински съветници, както следва – Тодор Браяновски, Руска

Попова, Тонка Стоева, Татяна Димитрова, Желязко Раев

2. ОБЩИНА СУВОРОВО, област Варна

Мирка Янева – кандидат кмет с.Чернево

Любомир Михайлов – кандидат кмет с. Левски

3. ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ, област Велико Търново

Анка Личева – кандидат кмет с. Павел

4. ОБЩИНА МАДЖАРОВО, област Хасково

Листа за общински съветници, както следва – Златка Димитрова, Йорданка

Станкова, Мария Стояновска, Димитър Стоянов, Димо Димов, Димитрина Димитрова

5. ОБЩИНА ЕЛХОВО, област Ямбол

Кръстина Стефанова – кандидат кмет с.Малък манастир

Кандидати на Местни Коалиции с участието на

ПК „Тракия“ на местни избори 2015 год.

1. ОБЩИНА ГЪРМЕН, област Благоевград

Галип Мисирков – кандидат кмет за общината на МК „ДВИЖЕНИЕ АЛТЕРНАТИВА ЗА ОБЩИНА ГЪРМЕН“ и листа за общински съветници

2. ОБЩИНА КАРНОБАТ, област Бургас

Георги Димитров – кандидат кмет за общината на МК „ЛЕВИЦАТА“, листа за общински съветници и кметове на кметства с. Венец, с. Искра, с. Церковски, с. Соколово, с. Зимен, с. Добриново, с. Сигмен

3. ОБЩИНА НЕСЕБЪР, област Бургас

Николай Димитров – кандидат кмет за общината на МК „БСП-ПК ТРАКИЯ“, листа за общински съветници и кметове на кметства

Янка Чакърва – кандидат кмет с. Баня

Черню Пенчов – кандидат кмет с. Оризаре

Христо Николов – кандидат кмет с. Тънково

4. ОБЩИНА ВАРНА, област Варна

Кирил Йорданов – кандидат кмет за общината на МК „Кирил Йорданов-Кметът на Варна“ и листа за общински съветници

5. ОБЩИНА ПЛЕВЕН, област Плевен

Антон Георгиев – кандидат кмет за общината на МК „КОАЛИЦИЯ ЗА ПРОМЯНА – БСП И ПК „ТРАКИЯ“, листа за общински съветници и кметове та

кметства с. Бохот, с. Бръшляница, с. Буковлък, с. Върбица, с. Горталово, с. Гривица, с. Коиловци, с. Мечка, с. Николаево, с. Ралево, гр. Славяново, с. Тодорово, с. Ясен, с. Пелишат

6. ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ, област Плевен

Данаил Вълв – кандидат кмет за общината на МК „ГРАЖДАНСКО ОБЕДИНЕНИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ – ГОР“, листа за общински съветници и кметове на кметства с. Бресте, с. Глава, с. Горник, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракина, с. Рупци, с. Реселец, с. Телиш, с. Чомаковци

7. ОБЩИНА ИВАЙЛО-

ВГРАД, област Хасково

Стефан Танев – кандидат кмет за общината на МК „Коалиция“ БСП, АБВ, ПК „Тракия-Ивайловград“, листа за общински съветници и кметове на кметства с. Свирачи, с. Белополане, с. Железино, с. Долно Луково, с. Славеево, с. Плевун, с. Конници, с. Кондово

8. ОБЩИНА ХАРМАНЛИ, област Хасково

Красимир Панчев – кандидат кмет за общината на МК „ПРОМЯНА ЗА ХАРМАНЛИ“, листа за общински съветници и кметове на кметства с. Бисер, с. Шишманово, с. Славяново, с. Орешец, с. Върбово, с. Доситеево, с. Българин, с. Изворово, с. Поляново, с. Иваново, с. Болярски извор, с. Смирненци, с. Надежден, с. Черепово, с. Овчарово

9. ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, област Хасково

Пламен Тонев – кандидат кмет за общината на МК „ЗА ЛЮБИМЕЦ“, листа за общински съветници и кметове на кметства

Димитър Димитров – кандидат кмет с. Малко Градище

Ангел Гинев – кандидат кмет с. Лозен

Пенка Христова – кандидат кмет с. Георги Добрево

10. ОБЩИНА СВОГЕ, област Софийска

Емил Иванов – кандидат кмет за общината на МК „ОБЕДИНЕНИ ЗА ОБЩИНАТА“, листа за общински съветници и кметове на кметства с. Томпсън, с. Гара Бов, с. Гара Лакатник, с. Миланово, с. Свидня, с. Церово, с. Дружево, с. Заселе, с. Зимевица, с. Габровница, с. Лакатник, с. Бреже, с. Луково, с. Осеновлаг, с. Реброво, с. Владо Тричков, с. Искрец, с. Желен

ТЪРСИМ ТРИБУНА...

Продължение от 1-а стр.

- А как действа Политически клуб „Тракия“?

- Поради факта, че политиката е скъпо удоволствие, създаденият преди повече от 15 години ПК „Тракия“ не е в състояние да бъде пълноценен участник в политическия процес и в състезанието, каквото са изборите. Затова там, където е оптимално съчетанието на възможностите и условията, ПК „Тракия“ издига и собствени кандидати, които са главно тракийци, за да даде възможност в съответните органи за самоуправление да провеждат тази линия, за която по-горе споменах. А също така освен кандидати за кметове, освен кандидати на коалиции, в които клубът участва, да издигнат и листа от тракийци, която да се вмесва в политиката на общината, за да може конкретно да решава проблемите, за които говорих. Разбира се, ние не сме някаква привилегирована каста, за нас индивидуалните измерения на човешките проблеми са свързани с всички категории български граждани. На нас ни е мил отделния човек и ние, тракийци, сме много състрадателни и солидарни. Но на този фон трябва да се решават и проблемите на тракийците, които са може би най-изстрадалата част от българското население, ако погледнем новата история на България. Затова имаме по-нестандартно, диалектично бих казал, отношение към изборите – има общополитически, обществени и общи измерения в отстояването на тракийската кауза в подобни избори.

- Разбирам, че сте привърженик на политика, която съчетава социалното и патриотичното.

- Да, така е. Политика, която съчетава патриотичното и социалното начало, е най-пригодната политика, която трябва да се провежда към българския народ. Социалното е монопол на социалистическата партия, но много други партии могат да го прегърнат и според мен това е пътят, към който трябва да се стремят, да засилват социалния елемент в своята политика. Другото е патриотичното начало. Въпреки че сме обвързани с различни ангажименти в многостранни организации и договори като Европейския съюз и НАТО, ние можем и трябва винаги да изразяваме личната позиция, т.е. позицията на България, по всеки актуален въпрос с тежестта да наклоним везните към нашето мнение. Ако искаме да ни уважават, трябва да имаме мнение. и да се опитваме да го отстояваме, когато става дума за интересите на страната в общия хор от интереси в Европейския съюз и НАТО. И още нещо. Обвързаността на историческото, настоящото и бъдещото предполагат друг тип взаимоотношения с държавите по света. Не може да загърбваш традиционните си духовни и исторически връзки с една държава и народ, да слагаш кръст и да започваш отначало нова връзка в противоположната посока. Затова смятам, че България трябва да гради изключително добри отношения с Русия и да развива добри отношения с новите си партньори. Като казвам Русия имам предвид и страните от бившия соцлагер и държавите, които бяха преди в Съветския съюз. Активите, които получихме от историята – приятелство и доверие, традиция в икономическите и търговските връзки, трябва да се развиват, а и геополитическото разположение благоприятства това. Изтокът не трябва да бъде загърбан от нас – имаме бонификация, която ни е дало миналото време.

ЗАБРАВЯНЕТО НА МИНАЛОТО Е ПРЕДАТЕЛСТВО

На събора в Старо село пях именитата тракийска певица Стайка Гьокова

Тракийският събор в с. Старо село, Сливенско на 10 октомври т.г. събра не само староселци, но и гости от Сливен, съседните села и от страната. Съборът бе посветен на десетгодишнината от създаването на тракийското дружество „Георги Кондолов“ в селото, 130 години от заселване на тракийци в Старо село и 102 години от разорението на тракийските българи. На тези знаменателни годишнини събитията бе посветено и пламенното слово на председателя на дружество „Георги Кондолов“ Иван Маринов, който напомни: „Историята не бива да се забравя, защото забравената история е предателство, историята не бива да бъде отричана, защото отричането е заличаване на бъдещето.“ Иван Маринов е автор и на краеведско изследване на селото, която разказва и за бита и фолклора на преселниците от с. Аврен.

На празника дойдоха председателят на СТДБ Красимир Премянов, кандидатът за кмет на Община Сливен Кольо Милев, председателят на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ – Сливен Кирил Кираков. Красимир Премянов в своето слово

Тракийската фолклорна група на Старо село, в нея пее и кметицата Анка Друмева

напомни за героизма и готовността за саможертвата на тракийските българи и отговорността истината за геноцида над българите в Тракия да достигне до младото поколение, което трябва да помни и девиза на войводите „Не забравяйте, но не откъсвайте!“ Той поздрави кметицата на селото Анка Друмева, достойна представителка на Тракия в управлението и ѝ пожела успех и в предстоящите избори. Председателят на СТДБ изказа благодарност на кмета на Сливен Кольо Милев, който със своята организираност, деловитост и конструктивност като председател на РАО „Тракия“, която съюзява 34 тракийски общини, положи много усилия за развитие на тия общини и достоен живот на жителите им. Изра-

Пред паметника на загиналите във войните си също така надежда, че на изборите Кольо Милев ще заслужи отново доверието на сливенските граждани, за да може да продължи пътят, по който върви и общината и асоциацията. Кольо Милев благодари за подкрепата и говори за живия тракийски дух на староселци.

Тракийски фолклорни състави показваха, че не само помнят песните, с които да дошли тук техните деди, но ги изпълняват изкусно. Но върха на събора бяха изпълненията на голямата тракийска певица Стайка Гьокова, която бе поздравена за 85-ата ѝ годишнина от староселци и гостите, а тя изпълни много от вечните си песни и въодушеви присъстващите.

Кирил Йорданов на среща с тракийци във Варна

На 2 октомври в Тракийския дом във Варна Кирил Йорданов – кандидат кмет на морската столица и почетен председател на Варненското тракийско дружество, проведе среща-разговор с тракийци. Срещата бе водена от Румяна Вълчева – председател на тракийско дружество „Капитан Петко Войвода“. Тук бе и председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов. Кандидат кметът изложи пред тракийци своята програма и отговори на поставените въпроси.

ТОДОР КАВАКОВ – КАНДИДАТ ЗА КМЕТ НА МЕРИЧЛЕРИ

На събрание в гр. Мерицлери ГЕРБ издигна кандидатурата на Тодор Каваков за кмет на града. Тук дойде председателят на СТДБ Красимир Премянов, за да изрази подкрепата на тракийци за Тодор Каваков, председател на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ в Димитровград, личност, която има голям авторитет в СТДБ. Той е човек на делото, има богат административен опит, бил е 6 години зам.-кмет на Димитровград, сега е кметски наместник в с. Великан. Премянов е убеден, че със своите знания, почтеност и труд Каваков ще бъде добър кмет. Мерицлери заслужава това.

СЪДБАТА НА ТРАКИЯ

Уважаеми тракийци!
Българи!

Озаглавил съм моето слово по повод днешния траурен ден „Съдбата на Тракия“. Тракия, тази древна земя, има дълга и неспокойна история. Ние се гордеем с тракийското злато, със световноизвестни имена като Орфей и Спартак, с герои като Момчил юнак и Петко войвода, с шедьоври на военното изкуство като превземането на Одринската крепост през 1913. Никога няма да забравим и тракийското разорение. Днес в Източна и Западна Тракия, която беше населена главно с българи, българи няма.

Как се стигна до този печален факт, който основателно се определя като геноцид?

В модерното време, макар и най-многобройни в местната етно-демографска композиция, южнотракийските българи са поставени в твърде тежка ситуация – те нямат време за да пуснат достатъчно дълбоки корени в Долномарицината низина и да завоюват горните нива на социалната йерархия. От друга страна, Тракия, благодарение на югоизточната си част, заема най-важната геополитическа позиция на Балканите. Тя е хинтерланд на Черноморските проливи – и нейната съдба е в пряка зависимост от силата на онези, които владеят, или искат да владеят, Босфора и Дарданелите. А това са всички Велики сили. Прочее, тракийските българи имат твърде тежка задача – те трябва да се състезават с най-силните световни играчи. Това е вдъхновяващо, но като правило в такава ситуация шансовете за победа са нищожен малки.

Независимо от неблагоприятните обстоятелства, тракийските българи успяват да запишат важни страници във възрожденската ни история. Те не само участват според силите си в Църковния въпрос, но излъчват и първия български екзарх – Антим I. В Одрин ще резидира шефът на новобългарското униатство, което придава специфичен колорит на нашата съвременна идентичност. В Одрин се развива и прочутата Българо-католическа гимназия на полските Възкресенци. Тук ще учителства един от най-видните ни възрожденци – П. Р. Славейков. От Тракия в революционните борби обезсмъртяват имената си капитан Петко войвода и Атанас Узунов. Левски търси привърженици из Странджа, един или два пъти посещава и Одрин, където е основан революционен комитет. Революционни ко-

Слово на проф. д.и.н. Илия Тодев

митети, може би създадени от самия Апостол на свободата, е имало и в Лозенград и в Свиленград.

Много от тези завоевания не оцеляват в превратностите на Източната криза от 1875–78. Тракийските българи остават вън от пределите на освободеното отечество и трябва едва ли не от нулата отново да започнат борба за независимост и напредък. Въпреки че не успяват да си извоюват бератлия владика (т.е. признаван от османските власти митрополит), повечето от тях влизат в диоцеза на Екзархията, която освен душеспасителната си роля се нагърбва и с важната функция да разпространява и укрепва българския национален дух. Възстановяват се и се строят не само църкви, но и общини и читалища, подновяват се стари училища и се откриват нови. Към Екзархията се създава училищен отдел, който назначава директорите и учителите, снабдява училищата с учебници и учебни пособия, издава училищни правилници, инспектира просветата. При църковните общини се изграждат училищни комисии като местни органи в помощ на образованието.

В резултат на неуморната дейност на Екзархията, а също и на помощта от Княжеството, българската просвета в неосвободените земи процъфтява. В Одрин например се създават две български гимназии – мъжка и девическа. Мъжката носи името на известния възро-

денец д-р Петър Берон, с чието дарение тя подпомага своето развитие. Гимназията е създадена през 1885. През 1899 тя вече е пълна седемкласна гимназия, подготвяща учители за българските училища из Тракия. Гимназията е главен просветен и революционен център на българите в Тракия. Няколко години по-късно девическото училище прераства в шесткласна гимназия, носеща името на копривщенеца Янко Касъров, който завещава средства в подкрепа на българската просвета в Одрин. В Одринско през учебната 1899/1900 г. е имало 161 училища с 226 учители и 8 127 ученици, като най-големи са успехите в Лозенградско, Малко-търновско, Ахъчелебийско (Смолянско). Тези цифри показват бързото културно и национално израстване на тракийските българи. „... българщината във вилаетите (т.е. в пределите на Османската империя) почна да закрепва – пише със задоволство екзарх Йосиф до правителството в София с дата 8 юли 1901, – националния ѝ дух се повдигна и трите четвърти от българския народ постепенно призна ведомството на народната си църква.“

Екзархията се придържа към легалните методи, тя залага на мирната еволюция. Макар на пръв поглед да не блести с ярки събития и личности, екзархийското дело е необикновено важно и трайно. На него стъпва и революционната дейност в

Тракия, която е героична, но и трагична. Тракия участва най-активно във ВМРО и с решенията на Петрова нива подкрепя курса към въоръжено въстание през лятото на 1903.

Но моментът се оказва неподходящ за успешен бунт. Международната обстановка не е в полза на освободителната българска кауза. Въпреки героизма и себеотрицанието на бунтовниците, Илинденско-Преображенското въстание е жестоко потушено. Достоен реванш българите ще вземем само след 10 години. Завинаги в историята ще останат нашите победи из долините на Източна Тракия, победи, съизмерими по блясък с подвизите на Крум Страшни и Симеон Велики, които по същите тези бранни поля записват златни страници в българската военна история. Но триумфът е колкото славен, толкова и краткотраен. Водена със „съюзници-разбойници“, Балканската война много скоро се превръща от победоносна бойна операция в първа национална катастрофа за България.

Според мен главната причина за това е подценяването на Тракия. Културно-историческите съображения вземат пълен превес над геополитическите. Възрожденските българи почти не допускат, че много скоро на тях, подобно на средновековните им предци, отново ще се наложи да се отправят с оръжие към Цариград. През войните в 1912–13 тра-

гичното разминаване между историята и географията проличава с пълна сила. Големата любов е Македония, но, тъй като българските армии се бият в срещуположния ъгъл на Полуострова, тя става лесна плячка на спомените вече „съюзници-разбойници“. И с каквото и ентусиазъм да продължаваме да честваме българските победи из хинтерланда на Пролите, ние не ще можем да се извадим от кошмарния спомен за Втората Балканска война. Виновна е не само византийската мечта на българския владетел, виновно е и подценяването на Тракия. Поради ускореното си изграждане, модерното българско аз не успява адекватно да реагира на страхотните възможности, които съдбата му подхвърля в началото на 20 век.

Националният идеал за обединена България е съкрушен. Към старите предели на отечеството потеглят огромни бежански потоци.

Одринска Тракия е почти напълно обезбългарена. Онези, които не успяват да избягат, са дивашки избити. Трагедията на Батак от Априлското въстание сега се повтаря в Булгаркьой. Българите, които в Тракия са не по-малко от четвърт милион, след Балканските войни наброяват едва няколко хиляди. Според данни на Карнегиевата анкета, избитите през 1913 година тракийски българи възлизат на 50–60 хиляди, тоест повече от 20% от българите, населявали Одринско. В известната си книга „Разорението на тракийските българи през 1913 година“ проф. Любомир Милетич нарича това „най-ужасните избиения, на които българщината е бивала подлагана“.

Макар и не толкова мащабен колкото Арменския, Българският геноцид е печален факт и сурово предупреждение за опасностите, които дебнат нашия регион.

Маджарово е един от най-ярките символи на българската безжанска трагедия. Както е известно, градът е кръстен на прославения войвода Димитър Маджаров, който защитава с четата си една от безжанските колонии и на който дължим и първоначалната форма на тракийския девиз „Не забравяйте, но не отмъщавайте!“

Днес, прекланяйки се пред подвизите и страданията на тракийци, ние помним тяхната зла участ, но не за да дирием мъст, а за да се учим на мъдрост и човещина. Защото бежанци е имало винаги, бежанци има и сега. И нашата надежда е, че паметта за страшните страници от историята ще помогнат хуманно и справедливо да се реши не само заливащата Стария континент днешна бежанска криза, но и висящите въпроси на тракийските бежанци.

Да живеят България!

МАДЖАРОВО ...

Продължение от 1-а стр.

Този звън трябва да отеква и в София и в цялата страна, за да отправи напомняне към всички български държавници и политици, че нашата държава, за разлика от много други, не е плод на дипломатически хитрости и умели преговори, тя е земя, напоена с българска кръв, кръвта на героите, кръвта на жертвите. Искане ни се това, което отправя Маджарово, и героизмът на тракийци да дават самочувствие и достойнство на всички наши управници да защитават интересите на България, да пазят националната ни чест и винаги независимо, че сме страна членка на ЕС, да умеят да устояват пред скоба националния интерес на България. Славна е нашата история, днес тя е призив към младите поколения да се гордеят, че са потомци на юначни българи, да се учат, да изграждат България и да й

осигурят достойно бъдеще.

Бяха прочетени приветствия от главния секретар на МВР гл. комисар Георги Костов, от председате-

ля на НС на БСП Михаил Миков, от кандидат-кмета на Хасково Георги Иванов, от Община Тополовград.

Актьорите от театър „Иван Димов“ в Хасково Стефан Цирков и Иванка Шекерова изпълниха рецитал по стиховете на големия тракийски поет Ивайло Балабанов.

С радостни възгласи и ръкопляскания бе посрещната групата от стоте участници в похода „По пътя на дедите ни“, финансирана от фондацията на доц. Атанас Щерев. Тя, предвождана от тракийския изследовател Димитър Шалапатов, премина за три дни пътя от Фере през Армаганската долина до Маджарово. В групата бяха тракийските ръководители Петра Мечева, Яни Янев, Нонка Матова, Румяна Вълчева и Тодор Ангелов, както и поетесата Елена Алекова. Участниците в похода поднесоха венци от паламудов дъб, зеленика и пърнарови клонки – символи на флората от Беломорска Тракия.

Поднесени бяха много венци и цветя от Съюза на тракийските дружества в България, от тракийските дружества в страната, от областни управители и кметове, от кандидати за кметове, от политически партии и обществени организации. Съборът продължи с концерта програма, в която участваха тракийски ансамбли, групи и индивидуални изпълнители от цялата страна.

ПАМЕТТА Е ЖИВА В СЪРЦАТА НИ

Редове от приветствените адреси до Националното тракийско поклонение в Маджарово

**Главен комисар
Георги Костов,
главен секретар
на МВР:**

Поводът днес е и радостен, и трагичен. Той е съпроводен със спомена за многото страдания, жертви, кръв и сълзи. Но и с упование и вяра в корените ни, които пият живителните си сокове от миналото, от спомените, от историята. Днес, познавайки своето минало и историческите ни корени трябва да изграждаме мостове, за да градим едно бъдеще в толерантност и разбиране между всички хора.

Паметта е жива в сърцето на всеки от нас. И ние на свой ред пазим в сърцата си и се прекланяме пред трагизма, героизма и саможертвата на нашите деди, от неугасващия им стремеж да съхранят българското, православните си традиции и непокорния си дух, от преклонението им пред знанието и напредъка, от героизма им по време на войните и от непоколебимото им желание да изграждат новата история на България.

**Михаил Миков,
председател
на НС на БСП:**

Маджарово е нашата многострадална българска Голгота. Тук всяка стъпка пари под краката на живите. Тук земята е осеяна с кости и кръв, които не ни дават покой и викат: „Забрава няма!“.

Мемориалният комплекс в Маджарово и до днес ни напомня за една от най-мрачните страници от нашето минало. Тук ние с искрена почит си припомняме безпримерния погром на тракийското население, чиято единствена вина е в това, че са българи. Тук бяха положени на жестока сеч над 2000 наши сънародници от Тракия – жени, деца и старци.

От името на НС на БСП поднасям нашето най-искрено уважение и дълбок поклон пред невинните жертви в тази национална трагедия. Вярвам, че България никога няма да забрави своите страдалци. Вярвам, че дни като днешния са и урок по родолюбие.

**Георги Иванов,
кандидат
за кмет
на Община
Хасково:**

Историческата ни памет е натежала от спомените за огромната трагедия на българите в Тра-

кия, станали жертва на отмъщението. Многохилядни човешки съдби са заличени от масовите кланета. Тези драматични страници от българската история пазят и пренасят през поколенията и величието на подвига, извършен от войводите Димитър Маджаров, Руси Славов, Капитан Петко войвода и всички онези, които с оръжие в ръка браниха живота и свободата на българите.

Повече от век България помни страданията, ужаса, саможертвата, храбростта и родолюбието от онези събития. Хасково никога не забрави участта на тракийци – тачим паметта им с дълбок поклон и китки цветя пред паметните плочи в нашия град, издигнати с почит и преклонение пред болката и величието на невинните жертви на човешката ненавист.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ:

БЕЖАНЦИТЕ МОГАТ ДА ПРОВАЛЯТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Към западните държави са се устремили милиони и е наивно да се успокояваме, че става дума за бежанци само от Сирия

Известно е мнението на редица наблюдатели, които акцентират на факта, че християнска Европа се намира пред заплахи с тежки и неизмерими последици. Към западните държави са се устремили милиони и е наивно да се успокояваме, че става дума за бежанци само от Сирия, мотивирани от хуманитарни подбуди. Сирия беше светска държава. А в повечето репортажи, излъчвани от телевизиите наблюдаваме забулени жени и добре облечени момчета, които не приличат на бежанци. Някъде далеч зад тях се виждат майките с деца и болни, които явно служат за фон на други цели. Всичко това дава повод за твърдения, че се извършва опит за превземане на Европа и за унищожаване на християнската цивилизация.

Не бива да забравяме, че освен бежанска вълна, налице е и ислямска държава, която е привлекателна за фундаменталния ислям.

Други коментатори и политически наблюдатели акцентират на необходимостта от съдействие, търпимост и състрадателност към бежанците, като изхождат от разбирането, че никой не бяга от добро. Без да отричам основателността на изразените мнения, смятам, че и в двата случая не се разкрива причинно-следствената връзка между събитията в Близкия Изток преди няколко години и сегашната ситуация с потока емигранти и бежанци в Европа.

Трябва да признаем, че стратегията на САЩ и техните съюзници за „Големия Близък Изток“ се провали. Тези, които осъществиха груба намеса във вътрешните работи на близоизточните държави сега трябва да направят политически компромис и да осъществят взаимодействие с правителствата на Сирия, Иран и Русия, за да спрат ИДИЛ с адекватни средства. А за да осигурят мир и възстановяване на тези държави, трябва да вложат огромни средства и да създадат условия за завръщане на потока бежанци в обратна посока. Има достатъчно механизми това да се случи. На този етап липсата на обща политика на ЕС и сложността на проблема, с който се сблъскват отделните държави, ги принуждава да се спасяват със собствени решения.

България има малко повече време, за да се подготви за евентуални предизвикателства, пред които вече са изправени Гърция, Унгария, Сърбия, Хърватска, Словения и Германия, и да вземе съответните мерки. Изключително важно в случая е България да има адекватна позиция и готови мерки за реакция. Искане ми се да вярвам, че световните лидери ще намерят разумно решение и ще осъзнаят, че в Близкия изток светът има нужда от светски режими, от работещи икономики и от сътрудничество. Не желая да съм лош пророк, но ако това не се случи, тълпите от бежанци ще променят изцяло Европейския съюз и на практика проектът ЕС ще се провали. (front.bg)

23 септември 2015 г.

В ДЕНЯ НА СТАРА ЗАГОРА ПЕТРА МЕЧЕВА БЕ ОБЯВЕНА ЗА ПОЧЕТЕН ГРАЖДАНИН

Обявяването на Петра Мечева за почетен гражданин на Стара Загора се извърши тържествено пред хилядно мнозинство на големия площад пред общината на 5 октомври – деня на Стара Загора. Символите за почетен гражданин й бяха връчени от и.д. кмет на Стара Загора Йордан Николов в присъствието и на гости от побратимения град Самара.

Развълнувана, в своето слово Петра Мечева каза: „Уважаеми гости и скъпи съграждани, честит празник на слънчева Стара Загора. Днешният празник е двоен за мен. Благодаря на общинските съветници и лично на председателя на Общинския съвет Емил Христов, че ми гласуваха голямото доверие и ме удостоиха с високата чест да нося званието „почетен гражданин на Стара Загора“. Този ден е и ден на равностетка.“

По-нататък тя изказа дълбо-

ката благодарност на тракийско дружество „Одринска епопея“, чиято председателка е, за съдействието, което е получавало за провеждане на родолюбивите му дела от кметовете на общината: Антон Андронов, първия демократично избран кмет; от проф. Цанко Яблански; от д-р Евгений Желев, който дълбоко е влязъл в сърцата на тракийци; от проф. Светлин Танчев, с когото изграждат монумента „Одринска епопея“, издигнат в чест на града герой Стара Загора. Този паметник е знак за героизма, проявен от Осма Тунджанска старозагорска дивизия, участвала при превземането на Одринската крепост. Петра Мечева благодари от името на тракийци и на сегашния млад и енергичен, всеотдаен и талантлив кмет Живко Тодоров, който е зарадвал цялото старозагорско гражданство с високата награда, която

донесе – обявяването му за „Кмет на годината – 2015“. Словото й завърши с думите:

„Изказвам благодарност и на потомците на тракийските българи, които не забравиха завета на своите деди-бежанци – да помнят Тракия, техните родни места Одринска и Беломорска Тракия, откъдето бяха прогонени по зловещ, непознат в историята начин. Да помнят завета – да обичат Стара Загора, града, който ги прие в своята топла майчина и бащина прегръдка и им даде подслон и препитание.“

В чест на Петра Мечева бе изпълнена песента „Ясен месец веч изгрява“.

След този тържествен ритуал официалните лица поведоха празничното шествие, в което участваха академичната общност, училищата на Стара Загора, културни институции и български войни.

Възстановяват паметника на „Черни рид“

Паметникът костница на връх „Черни рид“ ще посрещне обновен стогодишнината от Първата световна война и участието на България в нея. Годишнината е през 2016 г. С постановление на Министерски съвет от 2 април 2015 г. са одобрени допълнителни разходи за ремонт на паметника костница на връх „Черни рид“ в размер на 5 718 лв.

Паметникът е построен през 1937 г. в памет на загиналите за освобождението на Ивайловградския край, на падналите през Балканските войни 1912–1913 г. и през Първата световна война 1915–1918 г. Изграден е с дарения – както се

строи църква или училище. Откриването му се е превърнало в изключително събитие за хората от Ивайловградския край. Вестник „Беломорец“, който излиза в Ивайловград от 1937 до 1944 г., пише на първа страница в броя си от 26 юни 1937 г.: „Още в 7 часа войската и всички поклонници бяха на върха около паметника, който като бял лебед се издига към небесата, огрян от луната. По лицата на всички се чете радост, доволство и гордост, че и в нашата околия се издига величествен паметник, който ще напомня на поколенията, че ние тачим паметта на скъпите покойници“.

■ Акад. Стефан Воденичаров и Йорданка Фандъкова поздравяват писателя

НИКОЛА ИНДЖОВ ПОЛУЧИ НАГРАДАТА „ЗАХАРИЙ СТОЯНОВ“

Писателят бе удостоен и със златен медал
„Капитан Петко войвода“ с лента

На 1 октомври тържествено бе връчена Националната награда за литература „Захарий Стоянов“ за 2015 г. Тя бе присъдена на поета, романиста, публициста, преводача Никола Инджов за осемдесетгодишнината му и за цялостния му принос в българската книжовност. Вечерта, посветена на юбилея, бе организирана от БАН, Столичната община и издателство „Захарий Стоянов“ и в големия салон на Академията дойдоха писатели, учени, дейци на изкуството и културата, общественици, както и много тракийци. Присъстващите бяха приветствани от председателя на БАН акад. Стефан Воденичаров и от кмета на Столичната община Йорданка Фандъкова, след което директорът на издателство „Заха-

■ Иван Гранитски връчва наградата „Захарий Стоянов“ на Никола Инджов

рий Стоянов“ Иван Гранитски връчи наградата на Никола Инджов – статуетка и диплом. Проф. Чавдар Добрев в своето слово характеризира „поета, който дойде с бяла риза“ като лирик на младите чувства и пролетните настроения, който е съхранил юношеството си в своята поезия. Според

него в трите романа Инджов и когато се обръща към света си остава изцяло български писател, предан към националното битие и народния дух.

След това думата бе дадена на председателя на Съюза на тракийските дружества в България, който връчи на юбилея най-високото отличие на

Съюза – златен медал „Капитан Петко войвода“ с лента, с който юбилея е удостоен с решение на Централното ръководство. Красимир Премянов заяви, че името на Никола Инджов е символ на талант и перо, посветило се на съдбата на Тракия, но с поезията, прозата, публицистиката и

есеистиката превзело духовните пространства на Отечеството. Премянов подчерта и приноса на юбилея като главен редактор на вестник „Тракия“ и изявен тракийски общественик.

За творческия път на Никола Инджов и разностранното му богато творчество говориха литературният критик Петко Тотев и председателя на Съюза на независимите писатели Марин Кадиев. Съобщено бе, че

приветствени адреси до него са изпратили Председателят на БСП Михаил Миков, генералният директор на НДК Мирослав Боршош, Съюзът на българските писатели и др. Юбилеят получи много цветя и раздаде автографи, но преди „чашата вино“ прочете няколко стихотворения и прекрасното есе „Слово за моя бежански род“, което беше превъзходен завършък на вечерта.

■ Красимир Премянов връчи на юбилея най-високото отличие на Съюза

НИКОЛА ИНДЖОВ

Аз съм беломорски тракиец, потомък на българи – бежанци от патриаршеското село Манастир. Там са родени моите родители, деди и прадеди. Там са ни и люлките, и гробищата. От нашето семейство първото поколение, родено извън турското робство, е моето. Първото поколение, погребано тук, е на майка ми и баща ми. Ето защо в детството не знаех, че между Коледа и Великден има Одуш – Задушница. Сега знам, но според поверията нашите покойници се превръщат в „Ангелски човеци“, не остават на белия свят, не изчезват в отвъдния...

И моите ангелски човеци са бежанци, сред тях е Патриарх

СЛОВО ЗА МОЯ БЕЖАНСКИ РОД

Евтимий, преживял последните десетина години от живота в народността обкръжение на нашето село – и на нашия род.

В пределите на човека ние, бежанците, съхранихме родината, която нито цар, нито господар съумя да съхрани в пределите на държавата. През есента на 1913 година бяхме прогонени с огън и меч от нашите поселища. Когато една величава военна победа – превземането на Одринската крепост, върна Беломорска Тракия на България, обаче едно непостижимо за ума монархическо коварство ни изостави отново под иго.

Знаете ли за бежанския керван покрай десния бряг на Марица през Армаганската долина до брода през Арда при граничната застава в подножието на България? Този път е осеян с известни и неизвестни лобни места – Мъгленик, Илиева нива, Ятаджик, някъде там ятаганът посече четиридесет и две жени, деца и старици от моето потекло? Знаете ли за силовото наложено преселение на българските села от Беломорска Тракия през 1924 година? Път от род и родина към изконно Отечество и целокупен народ.

И все пак бежанци...

Нашата орис е в нашите

имена.

Инджовци като баща ми, Чанчеровци като майка ми. Чанчер означава майстор на чанове, тюмбелеци, сахани, телсии. Индже носи историческия смисъл на народен закрилник. Ние сме българокръвни, българогласни, българоглави, на три езика сме общували с други беломорски тракийци – гърци, турци, арнаути, евреи, арменци, но никога не е чувал от нас нито една робска дума! Това е родовият заветът за мене, писателя. И както знаете, в моите книги няма нито една робска дума!

България даде на моя бежански род място под слънце-

то по Черноморското крайбрежие. Инджовци и Чанчеровци и днес се раждат и възраждат в Созопол, Приморско, Царево, Ахтопол, Приморско, Китен, Синеморец, Лозен, Резово, Несебър, Равда, Поморие, Свети Влас, Обзор, Бяла. Нашата родова кръв пулсира в бургазлии и варненци, в старозагорци и ямболии, в пловдивчани и хасковлии.

Какво дадохме ние на България?

Вяра в добродетелите на бежанците и държавна мощ да посреща бежанци като свой предишен, сегашен и бъдещ народ. Нас и други като нас...

1 октомври 2015 г.
Големият салон на БАН

СРЕЩАЛИ ЛИ СА СЕ ПЕЮ ШИШМАНОВ И ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

ЗОЯ НАЧЕВА

Продължава от предишния брой

Изводът е, че Пею Шишманов не е имал възможност да се срещне с Гоце Делчев в София, нито във военното училище, нито след това. Няма данни и за съществуваща писмовна връзка между двамата. И още: не е споменато нито на едно място в революционната литература за комитлики в Средните Родопи – Пею Шишманов да е присъствал на събрания (в Пловдив, в София, в Одрин или другаде), където да се е срещал, запознал и да е станал близък с Гоце Делчев.

Разбира се, общото дело, на което и двамата са били редници, е предпоставка да бъдат близки. Но никакви автентични материали няма, които да потвърдят близка дружба между двамата революционери.

Няколко са източниците, които дават сведения и потвърждават идванията на Гоце Делчев в Родопите:

Първо – Лакудата (Христо Стоев) е разказал на Петър Маринов следното: „На ден Гергьовден 1902 г. дойде в Чепеларе Гоце Делчев заедно с Коста Нунков. Пренощуваха у Щонови. Там бях и аз. Гоце Делчев каза, че идва в Родопите, за да предвари арестуването на „вътрешните“ и запази конфискуване на нашите материали. Той бил близък с министър Радев, който го извикал и му съобщил, че ще има арести и обиски, та да бърза да се запазят оръжието (за тази работа беше дошъл Гоце Делчев в Родопите). През нощта през криви пътища дойдохме през м. Адабун в Стамболово (Проглед) у Тома Чакъров. У него и по другите къщи и колиби имаше скрити много пушки, патрони и други вещи. Пушките бяха резани кринки и бердани. Имаше малко манлихери. Останахме в Стамболово един ден, през който Гоце Делчев ни запозна с бъркотиите в София и намери за добре да се смени Вълчо Антонов от Чепеларе и да отиде в Хасково, а пунктови началник в Родопите да стане Пею Шишманов от Карлуково. Всичката наша дейност вече се прехвърляше в Турция. Бързо, с коне и хора, успяхме да пренесем към Карлуково едва 17 манлихери, 200 кринки, 80 бердани и мартини и все пак обискът ни изпревари и ни залови 150 кринки, 40 сандъка с патрони, 260 раници и пр. На втората нощ се върнахме в Чепеларе. На сутринта арестуваха К. Нунков и го закараха в Пловдив, а Гоце Делчев замина заедно с кираджията Щоно. Той не се боеше от арестуване“.¹¹

Второ – Таню Стоев в

И КЪДЕ СЕ РАЗМИНАВАТ ИЗТОЧНИЦИ И ИЗСЛЕДОВАТЕЛИ

„Родопските комити разказват“, казва: „... по онова време идва Гоце Делчев в Чепеларе да предупреди да скрием оръжието и прекара една нощ в Проглед (Стамболово)“.¹²

Трето – Христо Караманджуков пише: „... След като конгресът приключи, Гоце Делчев и Коста Нунков ходиха в Проглед и Чепеларе, за да се срещнат с Вълчо Антонов и да му съобщат решението на конгреса, както и задачите, които му се възлагат като главен инспектор в Западна Тракия за организирането и подготовката на населението за евентуална въоръжена борба...“.¹³

„... но от средата на 1902 г. до началото на 1903 г. тук нямаше никакви особени и шумни организационни прояви, но комитският живот все пак съществуваше. Селските ръководители бяха на мястото си. На лице бе и околийското ръководство, начело с Пею Шишманов...“.¹⁴

Четвърто – Мерсия Макдермот в биографията на Гоце Делчев пише: „По Великден 1902 г. Гоце отишъл в Пловдив, където в една къща, принадлежаща на бащата на Михаил Герджиков, се провежда „конгрес на Одринския вилает“.“.¹⁵

След кратка обиколка на тракийските комитети от Гоце, положението в този район далеч не било задоволително. Между организаторите се появили несъгласия и работите били особено обкръжани в Ахъчелбийския (Смолянски) район, който по споразумението с Вътрешната организация се ръководел от Сарафовия комитет на експериментална основа...

На събранието „присъствували общо 15-16 делегати... Вълчо Антонов не присъствал. Съвещанието траяло три дни...“

Гоце се съгласил да се срещне с Антонов и да се опита да го спечели напълно за политиката и методите на организацията... Срещата се състояла в село Стамболово,

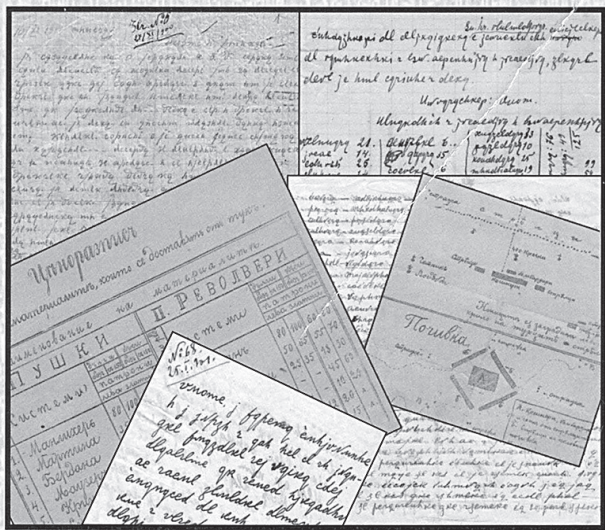
сега Проглед, и в резултат на усилията на Гоце, Антонов се разкалял за грешките си и дал обещание за лоялно сътрудничество с организацията...“.¹⁶

Пето – Чило Шишманов „И когато на 6 май 1902 г. се срещал с Гоце Делчев и Коста Нунков в Проглед... отсегата натък Пею става ръководител

върлили р. Янчовица и през „Болковица“ от планината Адабун дошли в Проглед, водени от Лакудата. Спрели у Тома Чакъров. Там се събрали с Вълчо Антонов и чепеларския пункт, разисквали и прехвърлили пункта към централистите. Станала тревога и полицията от Чепеларе се насочила и дошла в Проглед да ги арестува. Къщата на Тома била на стръмно. Полицията затропала от горния вход, но Тома им казал, че „официалният вход“ е от долната страна... Докато обиколят от запад къщата, Тома отворил горния вход. Гоце и Нунков бърже се измъкнали невидимо

БЪЛГАРСКО ИСТОРИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО - КЛОН СМОЛЯН
ДЪРЖАВЕН АРХИВ - СМОЛЯН

СПОРНИ И БЕЗСПОРНИ ОЦЕНКИ ЗА ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ В СРЕДНИТЕ РОДОПИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ КРЪГЛА МАСА

СМОЛЯН
2014

■ В този сборник – издание на Историческото дружество в Смолян и Държавния архив има и други статии, в които се осветляват неясноти и неизвестни факти за Илинденско-Преображенското въстание

на Гюмюрджинския революционен окръг със седалище Славейно и Имарет дере“ (следователно твърдението на Чило Ш., че Гоце Делчев се е срещал с Пею Шишманов в Проглед не е достоверно).¹⁷

Шесто – Петър Маринов (в писмо от 06 септ. 1993 г. до д-р Стефан Илчевски) пише: „След Пловдивския конгрес на ВМОР през пролетта на 1902 г., веднага от там на ден Гергьовден (26 апр. ст.ст. – 6 май н.ст.) Гоце Делчев с Коста Нунков дошли в Чепеларе у Щоно Димов. През нощта по криви пътеки („авлиите“) дошли до Чилеченица, прех-

и доведени в старите Мариновски къщи, където Колька Мариновска (вдовица) имала зимник под пода на дома си... Следващата нощ Лакудата по същия път „Болковица“ ги върнал обратно у Щоно в Чепеларе. От там си заминали към Пловдив. Да е ходил Гоце Делчев в Имарет дере е приумица от ново време. Аз помня и съм говорил и с Тома, и с Колька Мариновска за станалото. Неиде съм писал по това (Родопски устрем?), но не помня къде. Същото знам и от Щоно. Другаде из Родопите Гоце Делчев не е ходил. Христо Караманджуков не спомене-

нава. Това е истината“.¹⁸

Всички изброени автори посочват ясно, че Гоце Делчев е идвал през 1902 г. до Проглед и не е посещавал други селища. Тук отново възникват два съществени въпроса, на които изследователите на среднородопската история все още не дават точен и ясен отговор: Дали Гоце Делчев се е срещал лице в лице с Пею Шишманов при това идване в Проглед и дали преди това (или изобщо) Пею Шишманов се е познавал с Гоце Делчев?

На този етап не са известни сведения, които да доказват едно такова твърдение и все още е под въпрос дали е била осъществена такава среща.

Би могло да се предположи, че Пею Шишманов предварително е бил в Проглед или да е бил извикан специално заради пристигането на Гоце Делчев. През 1902 г. – това е месец май! – Пею Шишманов е учител в Славейно, заедно с брат си Вълчо Шишманов. Никъде не е споменато в това време той да е обикалял околните села с агитационна цел. Най-малко е допустимо да е идвал в Проглед, респ. в Чепеларе, където е върховистки революционен пункт, а Пею Шишманов не е бил в най-добри отношения с Вълчо Антонов, тъй като по тази причина. Известно е, че Пею Шишманов е бил на страната на вътрешните (центристи).

В Проглед по това време никой не е знаел за решението на Пловдивския конгрес, че Гоце Делчев ще идва в Чепеларе със специална мисия – да се срещне с Вълчо Антонов. Това решение е взето извънредно, неочаквано още на самия конгрес. Следователно, нито в Чепеларе, нито в „турско“ никой не е знаел, за такова предстоящо посещение на Гоце Делчев.

Ако се допусне, че Пею Шишманов предварително е бил в Проглед и срещата му с Гоце Делчев е станала случайно – то това би било вече доста нагласено като възможност. Друг хипотетичен вариант е да се допусне, че е изпратен човек до Карлуково. За споменатата нощ в Проглед е имало достатъчно напрежение във връзка с укриването на оръжието, за да се предприемат такива допълнителни мерки. И още: предварително не се е знаело как ще се развият събитията след разговора с Вълчо Антонов, макар да е имало решение същият да бъде отстранен.

Лакудата, който най-добре описва пристигането и отпътуването на Гоце Делчев,

тъй като навсякъде го е съпровождал, не би пропуснал да спомене този важен факт, ако Пею Шишманов е бил в Проглед. Той пише: „...Г. Делчев ни запозна (кой има предвид, кагато казва НИ, не е ясно) с бъркотиите в София и намери за добре да се смени Вълчо Антонов от Чепеларе и да отиде в Хасково, а пунктови началник в Родопите да стане Пею Шишманов от Карлуково“. Но нито дума, че Пею е бил там, че е приел без никакви условия или ако е поставял такива – да ги спомене и пр.¹⁹

За това, че Пею Шишманов по това време е бил в Карлуково се подразбира и от казаното от Андон Дечев (брат на Васил Дечев): „Щом Антонов си отиде през 1902 г. и стана войвода Пею Шишманов, аз веднага заминах през Имарет дере за Карлуково. Това старо родопско село по туй време се беше превърнало в истинско комитско събрание...“.²⁰

Тези разсъждения предизвикват и друг въпрос: след установения ред назначаването на отговорни революционни дейатели да става от местни и околийски революционни комитети, дали Гоце Делчев сам би нарушил установения ред?

От архивите на революционното движение се знае, че Пею Шишманов е избран за войвода от Околийския революционен комитет в 1906 г.²¹

Още по-невероятно звучи твърдението на П. Карапетков²² Гоце Делчев по това време да е идвал и в Карлуково, и там да се е срещал с Пею Шишманов, позовавайки се на информация на един от местните комитетски куриери – Иван Бъгов. Звучи доста наивно тази информация, защото той може и да е точен информатор за събитията в селото – от съвсем местен характер, но в действителност не е бил добре запознат с личността на Гоце Делчев. Иван Бъгов може да е бил добър куриер, но неговата осведоменост започва и свършва от Имарет дере до Карлуково и обратно. Неговото твърдение по-скоро може да се приеме като припознаване, да го е събрал с друго име или лице.

И още: непонятно е, че авторът, който десетки години е бил рамо до рамо с най-ценния информатор за комитлики Вълчо Шишманов, защото той е бил душата на революционния комитет в селото, т.е. той е лицето, което е било осведомено абсолютно за всичко (това личи и от писмата до брат му – войводата) да не го е питал за всичко, та да се пропусне таква важно събитие като предполагаемото посещение на Гоце Делчев в Карлуково.

Разбира се, това, че Пею Шишманов лично не се е срещал с Гоце Делчев ни най-малко не омаловажава заслугите на Пею Шишманов като ръководител на революционното движение в Средните Родопи.

¹¹ Хайтов, Н., Родопските комити разказват, с. 241

¹² Пак там, с. 67

¹³ Караманджуков, Хр., Родопи през Илинденско-Преображенското въстание, 1986 г., с. 12

¹⁴ Пак там, с. 16

¹⁵ Макдермот, Мерсия. Свобода или смърт, 1979, с. 243

¹⁶ Макдермот, Мерсия. Свобода или смърт, 1979, с. 245

¹⁷ Шишманов, Чило. Род. правда, 1958, бр. 16

¹⁸ Илчевски, Ст. Не изтръгвайте корените от родното село. Смолян, 2005., с.121

¹⁹ Карапетков, П., Славейно, 1991, с. 241.

²⁰ Хайтов, Н. Родопските комити разказват, 56.

²¹ ДА – Смолян, ф. 30 К.

²² Карапетков, П. Славейно, 1991.

РОДОВАТА ПАМЕТ Е ЖИВА

Наследниците на тракийски и македонски бежанци се събират за осми път в Атолово

За осми пореден път в страджанското село Атолово се събраха на родо-землячката среща наследниците на македонски и тракийски бежанци. Имаше сълзи, прегръдки, спомени. И най-често повтаряните думи бяха „род“, „корен“, „вряра“.

Паметникът на благодетеля лорд Атол, дарил средства за построяване на бежанското село, беше обичен с венци и цветя. Храмът „Св. Димитър“, построен изцяло с дарения на първите жители на Атолово, отвори широко вратите си в празничния ден. Тържествената литургия бе отслужена от отец Силвестър, представител на Сливенската митрополия, отец Йордан от Желю войвода и отец Димитър от Страджа.

За историята на преселниците от Одринска Тракия и от гръцка Македония, за неизкоренимата любов към родното място слово прочете кметът на Атолово Стефан

Сотиров. Развълнуван, кметът на общината Митко Андонов сподели мисли за бежанското съществуване,

за създаването на селото и последвалото развитие. Благодарни за родолюбивия пример, който до днес бежанците дават на децата си.

„Вие, уважаеми тракийци, вашите деца, вашите внуци сте най-яркото доказателство за жизнелюбие, за сила на българщината и националното самосъзнание! Това прави празникът ви емблема на приемствеността, на родовата памет, която всички ние високо ценим и съхраняваме“ – се казва в поздравителния адрес на председателя на СТДБ Красимир Преманов.

Срещата продължи с концерт, в който имаше любими и незабравими песни за родния край, имаше танци, имаше настрояние.

ДРУЖЕСТВО „ФЕРЕ“ НАПРАВИ ЧЕТВЪРТ ВЕК

В с. Ракитица, Старозагорска област пред 1987 г. учителката Златка Палазова и още 103-ма потомци на бежанци от Беломорска Тракия учредяват тракийско дружество и го наричат „Фере“. Сигурно наименованието иде от оня страшен път от Фере до Ятаджик, който са преминали бежанците и част от оцелели-

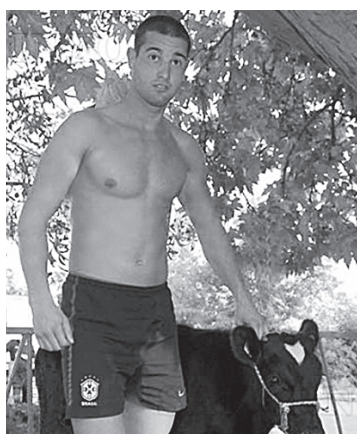
те са се заселили в Ракитица. Дружеството си поставя задача да се съберат и съхранят за поколенията тракийските песни и обичаи, които са се предавали през годините в семействата на заселилите се тук бежанци. През 1990 г. е създадена и женска фолклорна група.

25-ата годишнина на дружество

„Фере“ бе отбелязана тържествено в селото, като бе почетен и Денят на независимостта. Гости на тържеството бяха председателят на СТДБ Красимир Преманов и Петра Мечева – председател на тракийското дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора. Бяха положени цветя и венци на паметника на загиналите тракийци от селото, участвали във войните за национално освобождение.

НАРОДНИ БОРБИ В СИМЕОНОВГРАД

В Симеоновград близо 3000 души наблюдаваха първия международен турнир по народна борба „Шестте великденски ангела“, организиран от общината и местния клуб по борба, чийто ръководител е Росен Бонев, председател на тракийското дружество в града. Турнирът е посветен и на трагичната участ на тракийските бежанци

от 1913 г. Борците се състезаваха в различни възрастови групи – момчета (в 5 категории), момчета (6) мъже и жени. Гости на турнира бяха ген. Нонка Матова – член на Централното ръководство на СТДБ и председател на пловдивското тракийско дружество, знаменитите борци Георги Мърков и Александър Томов, които връчиха на майките на „шестте великденски ангела“ специални plaketi. Победителите получиха медали, които са изработени в САЩ от внука на известния борец Димитър Чифудов и подарени на клуба. Статуетки получиха момчетата от Симеоновград – награда за успехите им в републиканското първенство. Участваха борци от Одрин и Комотини. А победител в абсолютната категория стана Георги Димитров от Хасково, възпитаник на спортното училище. Наградата, която получи, бе 300 килограмово теле.

Съюзът на тракийските дружества в България, дружество „Тракия“ – София и Централен клуб „Родопи“ ви канят на среща с г-жа Йорданка Фандъкова, кмет на Столична община, на 20 април (вторник) от 17.30 ч. в салона на Тракийския дом, ул. „Стефан Караджа“ 7 А.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА АНГОРСКИЯ ДОГОВОР

Припомняме, че по повод на 90-годишнината от подписването на Договора за приятелство между България и Турция (18 октомври 1925) Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийски научен институт съвместно с Института за исторически изследвания – БАН организират научна конференция на тема: „Ангорският договор и съдбата на Тракия след Първата световна война“.

По организационно-технически причини вместо на първоначално обявената дата 26 ноември 2015 г., конференцията ще се проведе на 4 декември т.г. от 10 ч. в Централния военен клуб – София.

От Организационния комитет

ЗАСЕДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОТО РЪКОВОДСТВО

На 9 октомври се състоя заседание на Централното ръководство на СТДБ, което прие информация за изпълнението на План-програмата на Съюза за 2015 г. до м. октомври. Централното ръководство реши да се свика Общото събрание на СТДБ на 16 януари 2016 г. при дневен ред: 1. Отчет за дейността на СТДБ през 2015 г.; 2. Приемане на План-програмата за дейността на СТДБ за 2016 г.; 3. Отчет за изпълнението на бюджета за 2015 г. 4. Приемане на бюджета за 2016 г.

Удостоават по случай навършени годинни, както и за активна дейност с най-високото отличие на Съюза – златен медал „Капитан Петко войвода“ с лента Каля Кирчева (90 години), Никола Инджов (80 години), Калинка Згурова (70 години), Таньо Стайковски и редакцията на вестник „Старозагорски новини“. С медал „Капитан Петко войвода“ са награждават туристическото дружество „Фере“ в с. Ракитица, Старозагорско, и туристическото дружество в гр. Борислав, Варненско, по случай 25-ата им годишнина. Същият орден получават Иванка Сотирова и Росица Ранчева от Стара Загора, Лиляна Йотова, Лазар Стоилов и Тодор Иванов от Пловдив.

Обсъдено бе предложение за награждаване на кмета на Столична община Йорданка Фандъкова за личния ѝ принос в добрата съвместна работа между Съюза и Столичната община.

Абонамент 2016 г.

На 15 октомври започна абонаментната кампания на „Български пощи“. Дойде време за абонамента. Единственият начин да общувате с любимия вестник е да се абонирате за него, той не се разпространява на свободна продажба. Ако искате да научавате навреме за събитията в Съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разкажете за проявите, организирани от вашето дружество, и цялата тракийска общност да научи за това, трябва да направите абонамента си навреме.

Абонаментът за новата 2015 г. направите в най-близкия клон на „Български пощи“. И през следващата година цената за „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9.60 лв., а за половин година е 4.80 лв., а за тримесечие 2.40 лв. За предпочитане е да правите годишен абонамент, сумата не е толкова голяма, за да утежни бюджета ви, тъй като от опит се знае, че абонираните се за шест месеца, заето с други грижи, пропускат срока да продължат абонамента си.

Тази година читателите ни имат по-голям избор. Могат да се абонират и в офисите на ДОБИ ПРЕС. Фирмата има представители и дистрибутори в по-големите градове. За информация 02/ 963 30 81, 963 30 82.

Съдбата на вестника зависи и от тиража му. Затуй се обръщаме към тракийските дружества да поемат присърце нашия повик и да приканят членовете си да се абонират. Броят на абонатите в дружествата е показател за тяхната активност.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Изпълних завещаната мечта

„По следите на дедите“
в Мала Азия

СТАНКА ИВАНОВА СТОЯНОВА,
КАРНОБАТ

Тази година през юли се докоснах до родните си корени, посетих селата Чатал тепе, Урумча и Коджабунар. Това бяха най-вълнуващите моменти в моя живот. Посещението стана по покана на тракийско дружество „Екзарх Антим I“ в Бургас и малоазийски клуб „Тянка Бошнакова“. Пътуването бе под наслов „По стъпките на дедите“. Родителите ми са малоазийски българи, родени в с. Чатал тепе. Дълги години у мен зрееше мечтата да посетя родните места на предците си. Майка ми – Стойка Георгиева Ингилизова (Пешкинева по мъж) е родена в далечната 1901 г., дошла в България като бегълка на тринайсет години. По време на преселението, когато стотици хиляди българи, прогонени от родните си места, търсят подслон в България. И моята майка е една от тях. Тя – малко момиче – със силата и

• В село Коджабунар

смелостта на истински борец носи на ръце през цялото време невръстния си брат, устремена към нов живот. Няколко рода малоазийски българи намират

новия си дом в полите на Източна Стара планина и създават село Люляково, Бургаско. Започват да поставят основите на живота си: да градят домове, да обработват земя и да се занимават с традиционния си поминък-кюмюрджийството. Майка ми заедно с други свои връстници е мазала сградата на новопостроеното училище, за да могат децата да учат. Самата тя никога не е получила образование, но успя да предаде на нас своята любов към знанието и духовността. Създава семейство с баща ми Иван Вълчев Пешкинев работят, радват се на деца, внуци, правнуци.

През целия си живот майка ми с умиление разказваше за родното село, за рода, за бащината си къща и за нивите, на които е работела още от дете. Често казваше: „Сега да ме пуснат до селото, със завързани очи ще открия нашата къща“. Произхожда от рода на Ингилизите, снажни хора с руси коси и синьозелени очи, духовно извисени, изключително подредени и отворени към света. Нейната мечта – да се върне по родните места приживе – не се осъществи, но тя ми завеща своя стремеж да видя земите, където е започнал живота и, където почиват дедите ми. Имах щастието да осъществя мечтата

и. Трудно ми е да опиша чувствата, които ме изпълваха, пътувайки към непознатите, но толкова скъпи за мен места. Мислех за предците си, за насилственото откъсване от родното, за жестоката бежанска съдба, но и за

героизма, проявен от близките ми, за силата на човешкия дух. Когато влязохме в село Чатал тепе, вълнението ми нарасна. Виждах домове и хора, живеещи сега, обитавани оставеното от предците ни. Нов живот на чужди за мен хора се бе зародил там, където е започнал животът на най-близките ми. Когато ми посочиха къщата на Ингилизови, сърцето ми като че ли престана на бие. Това беше къщата, в която е родена моята майка, къщата, познала радости и скърби, обич и страдание, мечти и разочарования, къщата, чула смеха и звънките гласове, песните и приказките, попила сълзите, мечтите и надеждите на моите предци. Тъга и радост се преплиташа в едно и издаваха усещане за изпълнен дълг – дълг към моите корени, дълг към семейството, дълг към майка ми, но и дълг

към синовете си, които трябва да знаят от къде тръгват техните корени и да пренесат паметта през времето към внуци и правнуци.

Благодаря на тракийското дружество „Екзарх Антим I“ в Бургас и малоазийски клуб „Тянка Бошнакова“, че осъществи мечтата на мен и моята майка да се върна по родните земи, да видя родната къща, да усетя полъха на вятъра и ласките на слънцето в едни далечни места, запечатали себе си и в моята душа. Тук е мястото да кажа, че Тянка Бошнакова е прабабата по бащина линия на моя съпруг Димитър Спасов Стоянов, също потомък на малоазийски българи. Още веднъж благодаря на дружеството и съдбата за преживяното, за изпълнения завет, за срещата с корените ми.

• Станка Стоянова в с. Коджабунар

• В село Чатал тепе

В ПАМЕТ НА ДЕДИТЕ НИ
ЖИВЕЛИ ПО ТЕЗИ ЗЕМИ
ОТ ПРИЗНАТЕЛНИ ПОТОМЦИ
ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО
„ЕКЗАРХ АНТИМ I“ ГР. БУРГАС
КЛУБ НА МАЛОАЗИЙСКИТЕ
БЪЛГАРИ

• Паметен знак на тракийци в Коджабунар